

Mit üzen a Darányi Ignác-terv?

Magyarország, minden ellenkező híreszteléssel szemben, eredendően mezőgazdasági ország – jelentette ki a miniszterelnök a Darányi Ignác-terv bemutatóján. A terv céljait a megőrzés, a megújítás és a minőség hármasszavával foglalta össze. Beszédében sürgette a földtörvény módosítását, illetve további szabályok megalkotását a birtok- és tulajdonvédelem érdekében. „De mit jelent ez a keretprogram a gazdálkodók számára?” – Horváth Gábor, a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetségének főtájkára szerint az a kérdés, hogyan lehet aprópénzre váltani a tervben megfogalmazottakat.

Horváth Gábor első kézből tájékozódott a tervet illetően: személyesen volt jelen a január 15-i eseményen. A főtájkára szerint nincs abban semmi meglepő, ha egy kormány nem tudja teljesíteni a célkitűzéseit. Az elmúlt húsz évben többféle kormányzati terv született, amelyek végrehajtása rendre nem valósult meg, napjainkban pedig különösen nehéz tervezni, elvégre a gazdasági válság még nem múlt el, s a tervhez szükséges források nem látszanak. A válságban a programok forrásfedezete gyakran változik, mivel alkalmazkodni kell a gazdasági körülmények változásaihoz, a realitások talaján maradván. Magyarán, szükségszerű a költségvetés korrekciója, jelen helyzetben a lefaragása.

Letisztultabb célok

A kormány azt tapasztalhatja, hogy válság ide, válság oda, a magyar agrárium minden kormányzati beavatkozás nélkül is működik, ez pedig lehetőséget adott arra, hogy ne kapkodják el a tervkészítést, a stratégia megfogalmazását. Ugyanakkor a gyökerekig lenyúló problémák nem oldódtak meg, és az ígéreteket számon kérő erők hangja sem halkult el. Ez pedig fejtörést okoz a kormánynak, nevezetesen az a kérdés, hogyan kell(ene) megoldani az évtizedes problémákat. Úgy látszik például, hogy az állatte-

nyésztés bővülése nem valószínű, miként az előző kormányzat idején is csak politikai beszédek hangzottak el ebben a tárgykörben. S ez elég nagy baj, mármint hogy nincs bővülés, mert ez a kérdés mindenről összefügg. Egy sor programot írtak ki a feldolgozóipar fejlesztésére annak érdekében, hogy ne alapanyagot, hanem nagy hozzáadott értékű termékeket állítsunk elő.

A főtájkára emlékeztetett rá, hogy az új kormány több, mint egy éve ígéri a középtávú stratégiát. Széles körű társadalmi vita is zajlott a témában, és nem eredménytelenül, mivel az újabb és újabb programok egyre közelebb kerültek a realitáshoz. A Darányi Ignác-terv már letisztultabb célokat tartalmaz, ami mindenkinek jó. De vannak benne ellentmondások, hiszen már a cím is azt tartalmazza, hogy „Darányi Ignác Terv, A Nemzeti Vidékstratégia (NVS 2012–2020) végrehajtásának keretprogramja”. Ez tehát nem program, hanem keretprogram, amit egy tervben fogalmaztak meg. Ha ez program lenne, akkor ezt senki nem fogadta el, mert nincs mögötte kormányzati, parlamenti támogatás, ennek ellenére a dokumentum egy része a stratégia megvalósításáról szól. Az sem szerencsés, hogy a terv ötven alprogramot tartalmaz, amelyek nincsenek kibontva. Mint ha keverednének a műfajok.

A másik vitát kiváltó megfogalmazás a „stratégia végrehajtásának a keretprogramja” kifejezésen alapszik. Ha ez egy nem létező program kerete, akkor a végrehajtás mentén kellene megfogalmazni a tennivalókat. Ehhez képest a minisztérium 2012. évi apparátusi programja olvasható, hiszen van benne egy kis jogalkotás, egy kicsi az uniós programok meghirdetéséből, és a már futó programok továbbviteléből. Így viszont nehéz azt a szándékot megtalálni, hogy ez a terv miért is készült. Egyébként az anyag pozitívuma, hogy legalább 2012-re látható, hogy mit tervez az agrárkormányzat.

Háromszáz milliárd forint

A főtájkára szerint a terv végrehajtásához szükséges források nem állnak rendelkezésre, annak ellenére, hogy 300 milliárd forintot kívánnak a tervhez rendelni. Lehetséges, hogy az EMVA-források fel nem használt részére gondoltak az alkotók. Hogy van-e ennyi forrás a 2013-ban kifutó uniós támogatásokban, nem tudni. De ha van is, kérdés marad, hogy miért csak 2013-ig számolnak, amikor a támogatásoknál n+2 évig tart a felhasználási lehetőség, magyarán 2014–2015-ben lehet végleg lezárni a 2013-ig tartó támogatási időszakot. Az új időszakokra pedig még nem ismertek a források, mert a KAP-reform egyelőre csak a tervezet szintjén létezik.

Az ötven alprogram között található olyan, amit már régen meg kellett volna csinálni, mondta a főtájkára. Ilyen például a helyi piacok erősítése, vagy az őstermelő, a családi gazdaság definíciójának újrafogalmazása. Támogatandó, hogy nemzeti körben kell tartani a termőföldet, ugyanakkor olyan megfogalmazások is találhatóak a dokumentumban, amelyekkel érdemes

vitatkozni. Ilyen például az, hogy kétszer is megjelenik az adórendszer fogalma, amelynek nem tudni a tartalmát. Valójában öt-hat alprogram elegendő lett volna ahhoz, hogy az ágazat feszültségeit feloldják.

Azonban a főtájkára igazi problémája az, hogy az anyag mást tartalmaz, mint amit a szakminiszter elmondott. Fázekas Sándor ugyanis továbbra is a családi gazdaságokat preferálja – bár a Darányi Ignác-tervben már oldottabb a megfogalmazás – mondván, hogy majd a családi gazdaságok oldják meg a foglalkoztatási problémákat: A tárca vezetője szerint a kis- és közepes gazdaságokra építik a mezőgazdasági tevékenységet, míg a terv megengedőbb az üzemméretekkkel kapcsolatban, mondván, hogy mindegyiknek helye van az ágazatban. A főtájkára szerint az volna a támogatható elgondolás, hogy ha a tervvel a vidék gazdasági hátterét teremtenék meg.

Kétségek

A terv szellemiségét annyiban kritizálja a főtájkára, hogy nem tudni, vajon a rendszerváltás utáni időszak eseményei következnek-e be. Akkor ugyanis leépítették a hazai mezőgazdaságot, amely 40 százalékot veszített teljesítőképességéből, és ezt a mai napig nem heverte ki – mondta végezetül Horváth Gábor.

H. GY.